

ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ

ΕΤΟΣ Α΄

1 ΜΑΪΟΥ 1893

ΦΥΛΑ. ΙΖ.

Ο ΣΕΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 19.ης ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1893

(συνέχ. ιδε προηγ. φυλλ.)

Ἀναγκαζόμεθα νὰ διακόψωμεν τὴν ἀφήγησιν ἡμῶν μέχρι τῆς 22.ας Ἰανουαρίου, ἤτοι μέχρι τῆς τρίτης μετὰ τὸν πρῶτον σεισμὸν ἡμέρας, τὸ μὲν διότι τὰ κατόπιν, ἐκτὸς τῆς ἐν τῇ νήσῳ ἡμῶν ἀρίστως τῆς Βασιλ. Οἰκογενείας, ἐλίγον ἐνέχουσι τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ δὲ διότι καὶ παρὰ τῶν διαφόρων ἐφημερίδων ἱκανὰ σχετικῶς ἐγράφησαν καὶ αἱ σημεριναὶ περιστάσεις καὶ ὁ τοῦ φύλλου ἡμῶν χῶρος δὲν ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν ἐπὶ πολὺ νὰ ἐκταθῶμεν. Ἄλλως τε διὰ τῆς δημοσιεύσεως ταύτης τῶν τελευταίων καταστροφικῶν σεισμῶν, ὁμολογοῦμεν ὅτι ἀνελάβομεν ἔργον, ὅπερ τοὐλάχισον μετὰ ἐν ἔτος ἔπρεπε νὰ ἐπιχειρήσωμεν, διότι, καὶ τοὶ πολλὰ ἐγγράφα ὑπὸ τῆς Νομαρχίας μετὰ τῶν διαφόρων ἄλλων ἀρχῶν διαμειφθέντα εὐρίσκονται εἰς χεῖράς μας καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιστῆμων τούτων ἐγγράφων ἐκθέτομεν τὰ πράγματα, οὐχ ἦτον, ἕνεκα τῆς εἰσέτι ἐπικρατούσης ἀνωμάλου καταστάσεως, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ περισυλλέξωμεν καὶ ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων δημοσίων γραφείων ἀπάσας τὰς πληροφορίας τὰς ἀναγομένας εἰς τὴν περίστασιν ταύτην καὶ οὕτως ἐπεκτείνωμεν τὴν περιγραφὴν ἡμῶν, ὡς σκεπτόμεθα καὶ θέλομεν. Ὅπως δὴποτε ὁ ἱστορικὸς ὄσις ἐν τῷ μέλλοντι θέλει ρίψει βλέμμα καὶ ἐπὶ τῶν γραφομένων ἡμῶν τούτων, δύναται νὰ ἔχη πλήρη τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν θέλει ἀρυσθῆ πληροφορίας, ἐπὶ μόνῃς τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων ζηριζομένας. Καὶ δὴ εἰσερχόμεθα εἰς τὸ περὶ ζημιῶν κεφάλαιον, ἀπαραίτητον πρὸς συμπλήρωσιν τῆς περιγραφῆς τοῦ πρώτου σειμοῦ καὶ τοῦ μετ' αὐτῶν, τὰ δὲ περὶ βοηθημάτων καὶ ἀποβλαβῶν ἀρχῶν κεφάλαια θέλομεν ἐξετάσει ἐν τοῖς ἐπομένοις.

Δι' ἐκ τῶν καταστροφικῶν σεισμῶν τῆς 19.ης καὶ 20.ης Ἰανουαρίου προξενηθεῖσαι ζημίαι βεβαίως καὶ πολλαὶ καὶ μεγάλαί εἶναι. Διὰ τοῦ πρώτου τῶν σεισμῶν ἐβλάβη ἡ πόλις, διὰ τοῦ δευτέρου κυρίως ἡ ἐξοχή

Καί ἐν μὲν τῇ πόλει, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν προαερίων, ἧς αἱ οἰκοδομαὶ ἀνέρχονται εἰς τρεῖς χιλιάδας περίπου, κατὰ τὴν ἐκθεσὶν τῶν Νομομηχανικῶν κ.κ. Μεταξῶ καὶ Ἀντωνοπούλου, 300 οἰκίαι ὑπέστησαν μικρὰς ζημίας, τὸ ἐν πέμπτον τῶν λοιπῶν ἀνετράπησαν ἐκ θεμελίων, αἱ δὲ λοιπαὶ κατέστησαν ἐτοιμόρροποι, ἦτοι ζημία, κατὰ τοὺς μετρωτέρους ὑπολογισμούς, ἐπὶ περίπου ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἐν δὲ τῇ ἐξοχῇ αἱ ζημίαι δὲν ὑπελογίσθησαν, διότι αἱ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὀρισθεῖσαι Ἐπιτροπαί, ἕνεκα τοῦ ἐπελθόντος σεισμοῦ τῆς 5.ης Ἀπριλίου, δὲν ἠδυνήθησαν πᾶσαι νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὴν ἀναθεθεῖσαν αὐταῖς ἐντολήν. Ὅπως δὴποτε καὶ ἐκεῖ αἱ ζημίαι ἦσαν μεγάλαι, ἰδίως δ' ἐν τοῖς δήμοις Ναφθίων, Ψωφίδος, Μεσογαίων καὶ Ὀπιταίδων, οἵτινες σπουδαίως ἐβλάθησαν ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τῆς 20.ης Ἰανουαρίου.

Ἐὰν δὲ λεπτομέρετον ἐξετάσωμεν τὰς προξενηθείσας ζημίας βλέπομεν ὅτι ἐκ τῶν ἐν τῇ πόλει συνοικιῶν ἡ μεγαλύτεραν ὑποσᾶσα καταστροφήν ἦτο ἡ τοῦ Νεοχωρίου πρὸς τὸ νότιον ἄκρον τῆς πόλεως. Τὸ Νηοχώρι, τὸ ὅποιον συμπεριλαμβάνεται ἐντὸς περιφερείας σχηματιζομένης ἐκ τῶν Ναῶν Ἐπισκοπιανῆς, ἀγ. Ἀνδρέου τοῦ Ἀβούρη, ἀγ. Γεωργίου τοῦ Πετρούτσου καὶ ἀγίου Γερασίμου κατεσκευάσθη κατὰ τὸν 17.ον αἰῶνα ὑπὸ Κρητῶν, καταφυγόντων εἰς Ζάκυνθον, ἕνεκα τῆς εἰς τὴν πατρίδα τῶν ἐπιδρομῆς τῶν Τούρκων, συνέκειτο δὲ ἐκ μικρῶν κυρίως οἰκιῶν καὶ τινων σχετικῶς μεγάλων, ὧν μία καὶ ἡ ἱστορικὴ τοῦ Χάση. Τὸ πλεῖστον τῶν οἰκιῶν τούτων κατέρρευσαν ἐκ θεμελίων, πολλαὶ δὲ κατέστησαν ἐτοιμόρροποι ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ Χάση, εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἐπισκοπιανῆς ἀπόσασιν κειμένη. Μετὰ τὴν συνοικίαν ταύτην μεγάλας ὑπέστη ζημίας καὶ ἡ τῆς Ἀγίας Τριάδος πρὸς τὸ βόρειον τῆς πόλεως ἄκρον, ἐν ᾧ πλείσαι οἰκίαι κατέπεσαν καὶ ἄλλαι ἐγένοντο ἐτοιμόρροποι, τοῦ δ' ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ ναοῦ τῆς Ἀγίας Τριάδος, ἐνόστῶν ὠραιότερων καὶ μεγαλύτερων τῆς νήσου, ἀνοικοδομηθέντος κατὰ σχέδιον ὑπερῆφεν ἐξ Ἑνετίας ὁ λατίνος Ἐπίσκοπος καὶ πρῶτος τῆς Ζακύνθου ἱστοριογράφος Βαλτάσαρ Ρεμονδίνης, τοῦ ναοῦ τούτου κατέπεσε τὸ μέσον τῆς νοτίου πλευρᾶς ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἄλλαι συνοικίαι οὐχὶ ὀλίγον παθοῦσαι εἶναι ἡ τῶν Ταξιαρχῶν, ἡ τῆς Ἀγ. Ἄννης, ἡ τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος τοῦ Φλαμπουριάρη καὶ ἡ γραμμὴ ἀπὸ τῆς παραλίας ὅπου ἡ Ἰονικὴ Τράπεζα, ἐπεκτεινομένη καθ' ὄλον τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ τῶν ὑψωμάτων (Καινούριας Ρούγας) μέχρι τῆς τοποθεσίας „Βαράις“. Ἐκ τῆς πλευρᾶς δὲ τοῦ λόφου, ὃν διασχίζει ἡ ἀνωτέρω ὁδὸς καὶ ἀκριβῶς ἐν γιλιόμετρον μακρὰν τῆς πόλεως ἀπεσπᾶσθη μέγας λίθος κείμενος ἐτι ἐπ' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ. Ἐλαχίστας ζημίας ὑπέστη ἡ συνοικία ἀγ. Λαζάρου, τοῦθ' ὅπερ παρετηρήθη καὶ κατὰ τὸν σεισμόν τοῦ Ἀγ. Διονυσίου (1820) καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἡ τῆς Ὑπαπαντῆς καὶ ἡ „Πλατεῖα Ρούγα“. Αἱ πλευραὶ διαφόρων λόφων καὶ βράχων, ὡς τοῦ λόφου πλησίον εἰς τὸ Κρύο-Νερό καὶ ἀκριβῶς ἄνω τῆς ἀτμομηχανῆς τοῦ κ. Γκιούρου πολλαχῶς κατέρρευσαν, εἰς πολλὰ δὲ μέρη διεσπᾶσθη τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ τοῦτο

ἰδίως συνέβη, εἰς ἃ μέρη τὸ ἔδαφος προῆλθεν ἐξ ἐπιχωματώσεως, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἐν τῇ παραλιακῇ ὁδῷ (Strada Marina) ἀπὸ τοῦ Τελωνείου μέχρι τῆς οἰκίας Σβορώνου, ἔθα τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν κρᾶσπεδα ἀπεσπᾶσθησαν τῶν πεζοδρομίων αὐτῶν κατὰ ἐν ἡ δύο δακτύλους. Ἀλλὰ καὶ ἐν γερῶ ἔδαφει ἐγένετο διάρρηξις, ὡς μικρὰ τις τοιαύτη συνέβη ἐν τῇ πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σχοναρίου τοποθεσίᾳ „Κορίθι“ καλούμενη, ὅπου κατ' ἀπρηχαιωμένην παράδοσιν ἐφυτεύθη τὸ πρῶτον ἐκ Κορίνθου ἡ (ἁ) γαφίς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16.ου αἰῶνος. Τὴν εἶδησιν ταύτην, τῆς διάρρηξεως τοῦ ἐν Κορίθι ἔδαφους, καὶ τοὶ ἐλάβομεν παρ' ἀξιοπιστοῦ χωρικοῦ, οὗχ ἦτον λέγομεν μετ' ἐπιφυλάξεως. Ἐκ τῶν δημοσίων καταστημάτων ἐβλάθησαν πρωτίτως τὸ τῆς Εἰσαγγελίας, τὸ τῶν Δικαστηρίων, τὸ Σαφρονιστήριον, αἱ ποινικαὶ φυλακαὶ τοῦ Φρουρίου, ἡ Μοιραρχία καὶ ὁ Στρατῶν ἐλαχίστας δὲ ζημίας ἐλάβον τὸ Νομαρχ. Κατάστημα, τὸ Ἐνεχυροδανειστήριον—ὅπου καὶ τὸ Ἀρχαιοφυλακείον,—τὸ Ταμεῖον καὶ τὰ λοιπὰ, οὐδεμίαν δὲ σχεδὸν ζημίαν τὸ Δημαρχεῖον, τὸ Τηλεγραφεῖον καὶ τὸ Τελωνεῖον. Ἐκ τῶν ἐν τῇ πόλει ναῶν, πλὴν τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος τῆς Ἀγ. Τριάδος, κατέστησαν ἐπικινδύνως ἐτοιμόρροποι ὁ τοῦ ἀγίου Στυλιανοῦ τοῦ Παμφλαγῶνος ἐπὶ τοῦ ὑψώματος, ὁ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ εἰς τὸν Πετροπόλεμον καὶ ὁ τῆς Ἀγίας Ἄννης ἄλλοι δὲ πολλοὶ ὑπέστησαν σχετικῶς ζημίας. Ὁ γαυρὸς τοῦ κωδωνοσασίου τοῦ Ἀγ. Διονυσίου ἐκλίνε πρὸς ἀνατολάς, ὁ τοῦ ἀγίου Μάρκου καὶ τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος τοῦ Ντανούρη (ἡ τῶν Ταμπάκιδων) ἐπὶ τοῦ ὑψώματος πρὸς δυσμᾶς, ὁ δὲ τῆς ἀγίας Βαρβάρας τοῦ Κρόκου εἰς τοὺς Κήπους ἔχων τὴν πρόσφιν αὐτοῦ πρὸς δυσμᾶς ἐσφᾶρη μετὰ τοῦ γηλοβάτου αὐτοῦ πρὸς βορρᾶν. Ἄλλα κωδωνοσᾶσια, εἴτε μόνᾳ κατέπεσαν, εἴτε καὶ ἀπειλούντα πτώσιν, προίοντος τοῦ χρόνου, κατεδαφίσθησαν, ὡς τὸ τῆς Ὑπεραγίας τῶν Χαρίτων (Santa Maria delle Grazie) οὗ ὁ τροῦλος κατεδαφίσθη τὴν 27 Ἰανουαρίου ἔ. ἔ. τὸ τοῦ ἀγίου Σπυρίδωνος τοῦ Φλαμπουριάρη καὶ ἄλλα τινά, ἐκ δὲ τῶν διαζωμάτων τῶν ὀζυκυρῶν κωδωνοσασίων τοῦ Ἀγ. Διονυσίου καὶ τοῦ ἀγ. Νικολάου τοῦ Μώλου ἀπεσπᾶσθησαν μεγάλοι λίθοι. Μεγάλως ζημίας ὑπέστησαν προσέτι τὸ δημοτικὸν κτίριον τοῦ Θεάτρου, μία πλευρὰ τοῦ ὁποῦ ἡ πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἀγίου Νικολάου τοῦ Μώλου ἐχρησίμευεν ὡς πολιτικὸς Σύλλογος „Ὁ Λομβάρδος“ ἐπίσης ἡ λέσχη „Ζάκυνθος“ αἱ μεγάλαι οἰκίαι τῶν κ.κ. Μελισσινοῦ, ἀδελ. Βούλτσου, Μερκάτη (ἄλλοτε τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χαριάτη) καὶ ἄλλαι, ὡς καὶ τὸ λαμπρὸν περιβόλιον „Αὐροχαραί“ καλούμενον τοῦ ποτὲ Καίσαρος Ῥώμα, ἐπὶ τοῦ ὑψώματος, οὗ τινος αἱ ζημίαι ὑπερέβησαν τὰς δύο χιλιάδας δραχ. Τὸ φρούριον ὑπέστη καὶ τοῦτο ἀρκετὰς ζημίας. Μέρη τῶν πρὸς Α. καὶ Δ. ἐπάλασσον αὐτοῦ κατέπεσαν ἢ κατέστησαν ἐτοιμόρροποι, ἐπίσης δὲ κατέπεσε καὶ μικρὰ λιθινὴ σκολιὰ, περὶ πλεονῶς καὶ πρὸς Β. τοῦ σηματοτελεγράφου προσεγούσα τῶν ἐπάλασσων. Αἱ ἐν τῷ φρουρίῳ ὀλίγαι οἰκίαι, αἱ ποινικαὶ φυλακαὶ καὶ ὁ μόνος ἐν ἀρχηγίᾳ διατηρούμενος νῆος τοῦ Προδρόμου

οὐσιωδῶς ἐβλάβησαν. Τὸ πρόαξιον Πόχαλις σχεδὸν κατεστράφη, πλείω οἰκιῶν ἐκ Φεμελιῶν καταρρέυσασάν και ἄλλων πολλῶν μεγάλας ζημίας λαβουσῶν, ἐκ δὲ τῶν ἐν τῷ προαείῳ τούτῳ ναῶν τὴν μεγαλύτεραν ζημίαν ἔλαβον ὁ τῆς Ζωωδόχου Πηγῆς, ὅσις σπουδαίως ἐβλάβη και κατὰ τὸν τοῦ ἁγίου Λουκά (1840), ὁ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, και ὁ Εὐαγγελισμὸς. Ἀλλὰ και ἐν τοῖς λοιποῖς τῆς πόλεως προαείῳσι, ὡς ἐπὶ παραδειγματι εἰς Κήπους, Νεραντζούλες, Βασιλικόν, Ἀκρωτῆρι, πλὴν τοῦ Ἀργασίου, μεγάλαι ὑπῆρξαν αἱ ζημιαί.

Ἐπίσης μεγάλη ἐγένετο ἡ καταστροφή και ἐν τῇ ἐξοχῇ. Τὸ χωρίον Κερὶ τοῦ δήμου Ναφθίων εἰς μακρὰν ἀπόστασιν κείμενον ἀπὸ τῶν πηγῶν τῆς νάφθης ὑπέστη τὴν μεγαλύτεραν ζημίαν, οὐχὶ ἐκ τοῦ πρώτου σεισμοῦ τῆς 19 Ἰανουαρίου ὃν μόλις ἠσθάνθησαν, ἀλλὰ κατὰ τὸν δεύτερον τῆς 20ῆς ἰδίου μηνὸς περὶ τὴν 2 π.μ. ὥραν. Τοῦ χωρίου τούτου αἱ οἰκίαι εἰς 120 περίπου ἀνερχόμεναι, ἐκτὸς ὀλίγων αἰτινες ἐσώθησαν, αἱ λοιπαὶ ἢ κατέρρευσαν ἢ κατέστησαν ἐπικινδύνως ἐτοιμῶρόποιοι. Τὴν αὐτὴν σχεδὸν ζημίαν ὑπέστησαν και τὰ χωρία Ἀγαλᾶς ἐξ ἑκατὸν περίπου συγκείμενον οἰκιῶν και ὁ Κοιλιωμένος ἐν ᾧ περὶ τὰς ἐξήκοντα οἰκίας ἐκρημνίσθησαν ἢ κατέστησαν ἐτοιμῶρόποιοι. Τὰ λοιπὰ χωρία τοῦ αὐτοῦ δήμου, πλὴν τοῦ Λούχα, ἐν ᾧ ὀλίγα ἐσώθησαν οἰκίαι, ἦτοι τὰ χωρία Ἅγιος Λέων, Γύρι και Καμπὶ ὀλίγας σχετικῶς ζημίας ὑπέστησαν. Μεγίστην ζημίαν ἔλαβεν ἐπίσης και ὁ δῆμος Ψωφίδος και δὴ τὸ χωρίον Γαϊτάνι, κατὰ τὸν β'. σεισμὸν τῆς 20 Ἰανουαρίου, ἐν ᾧ 17 οἰκίαι κατέρρευσαν και πλείω κατέστησαν ἐτοιμῶρόποιοι, κατέπεσε δὲ και ἡ κορυφὴ τοῦ κωδωνοσασίου τοῦ ἐκεῖ ναοῦ τῆς Θεοτόκου. Σπουδαίως ἐπίσης ἐβλάβησαν τὰ χωρία τοῦ αὐτοῦ δήμου Σαρακινάδον, Βανάτον, Ἅγιος Κίτριξ (Ἀγερικὸς), ὀλίγον δὲ τὸ Καλλιπάδον, Τσιλιθῆ, Πλάνος και Χουρχουλήδι. Και ἐν τῷ δήμῳ Μετογαίων αἱ ζημιαὶ ἦσαν οὐχὶ μικραὶ· οὕτω ἐν Σκουλικάδῳ, πρωτευούσῃ τοῦ αὐτοῦ δήμου, ἐγένοντο μεγάλαι ζημιαί, καταπεσούσης πλέον τοῦ μέτρου τῆς κορυφῆς τοῦ ὄξυκορύφου κωδωνοσασίου τῆς Θεοτόκου Ἀναφωνητῆρας, ὅπερ πρό τινων ἐτῶν εἶχε προσβληθῆ ὑπὸ κεραυνοῦ. Τὰ λοιπὰ τοῦ αὐτοῦ δήμου χωρία ἔλαβον σχετικῶς ζημίας, πλὴν τοῦ Φαγιά, ὅπερ ὀλίγον ἐβλάβη, τοῦ σεισμοῦ καταστρέψαντος κυρίως τὰ περιχώρα αὐτοῦ. Και οἱ δῆμοι Ὀπιταϊδῶν, Λιθακιωτῶν, Ἀρκαδίων, Ἰτριαίων και Ἀρτεμησιῶν ἔλαβον ἱκανὰς ζημίας. Οὕτω ἐν Μαχαιράδῳ, πρωτευούσῃ τοῦ δήμου Ὀπιταϊδῶν, ἐγένοντο ἱκαναὶ ζημιαὶ καταπεσόντος και τοῦ δημοτ. σχολείου τῶν Φηλέων, καιασάντος δ' ἐπικινδύνως ἐτοιμῶρόπου τοῦ τῶν ἀρρένων. Και ἐν Φιολητίῳ, χωρίῳ, τοῦ δήμου Ἀρτεμησιῶν, ἐγένοντο μεγάλαι ζημιαὶ, καιασάντος ἐτοιμῶρόπου και τοῦ ἐκεῖ δημοτ. σχολείου τῶν ἀρρένων. Κατέρρευσε, ἕνεκα τῶν σεισμῶν τούτων, και ἡ κατὰ τὴν θέσιν „Χαλιχᾶ“ τοῦ δήμου Λιθακιωτῶν λιθινὴ γέφυρα και πολλὰ κατολισθήσεις τῶν πλευρῶν διαφόρων πρὸς τὸ ΝΑ. μέρος τῆς νήσου βράχων ἐγένοντο, ἀποσπασθέντων πολλαχῶρ και λίθων μεγάλων. Τοιαῦται περίπου αἱ ζημιαὶ ἐν τῇ πόλει

και τῇ ἐξοχῇ. Δυσυχῶς δὲ ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καταστρωφῶν ἐγένοντο και τινὰ θύματα. Οὕτω ἐν μὲν τῇ πόλει ἐφρονεῦθησαν ὁ Ἀντώνιος Γεωργίου Σαλωνικὸς (Τσαούσης) ἐτῶν 40 και ἡ Πικρασκευῆ Ἀνδρέου Μουζάκη ἐτῶν 65· ἐν δὲ τῷ χωρίῳ Γαϊτάνι ἡ θυγάτηρ τοῦ Εὐσταθίου Μαρίνου ἐτῶν τεσσάρων, πεσούσης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς μεγάλης γλάσρας ἐκ τοῦ κήπου τοῦ Λ. Ρώμα. Ἐτραυματίσθησαν δὲ βαρέως ὁ Βασίλειος Μουζάκης (Χειμώνας), Τιμόθεος Κλάδης, ἡ σύζυγος και τὸ τέκνον του και περὶ τοὺς τριακοσίους ἐτι ἐλαφρῶς ἐν τε τῇ πόλει και τῇ ἐξοχῇ, ἐν οἷς ὁ Εἰσαγγελεὺς κ. Ἀχιλλεὺς Σαμπουράκης κατὰ τὸν πόδα και ὁ δικασ. κλητῆρ Νικόλ. Γρουπάρης κατὰ τὴν κεφαλὴν. Ἐπαθον δὲ πολλοὶ ἐκ φόβου, ὡς φέλομεν ἴδει ἐν τοῖς ἐπομένοις.

(ἔπεται συνέχεια)

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΑΔΟΥ

Leger Dante é un dovere, rilegerlo é un bisogno, sentirlo é pressaggio di grandezza, εἶπεν ὁ σοφὸς Θωμᾶζ αἰτὸς.

Αἰσθανόμενος και ἐγὼ ἀείποτε τὴν ἀνάγκην ταύτην οὐδέποτε ἀφίνοι τὴν εὐκαιρίαν, ὡσάντις μοῦ παρουσιασθῆ ἔκδοσις τῆς τοῦ Δημιουργοῦ τῆς μεγάλης κωμωδίας και δὴ μετάφρασις αὐτῆς εἰς τὴν ἡμετέραν γλώσσαν νὰ μὴ διεξέρχωμαι αὐτὴν. Ταξινομῶν πρό τινος τὰ εἰς τὴν Δημοσίαν Βιβλιοθήκην μας κληροδοτηθέντα ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιεπισκόπου Ἀντωνίου Χαριάτη βιβλία, εὔρον ἐν τοῖς ἄλλοις και μετάφρασιν τοῦ Ἄδου ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Μουσοῦρου πασᾶ, κομφοτάτην ἔκδοσιν τῶν ἐν Λονδίῳ Williams and Norgate 1882.

Περὶ τῆς μετάφρασεως ταύτης ἐνεθυμήθην ὅτι εὐφύμως ὠμίλησεν ἡ ἐν Τεργέστῃ ἐκδιδομένη Ἑλληνικὴ ἑφημερὶς «Ἡμέρα» και ὁ τῆς πρωτευούσης τύπος.

Ἡ ἀκόρεστος ἐπιθυμία ἡ ὑπαγορευομένη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἀφ' ἐνὸς και ἡ εὐμενεστάτη προδιάθεσις τοῦ Ἑλληνικοῦ τύπου ἀφ' ἑτέρου ἐκίνησαν τὴν ὄρεξίν μου τόσοσ, ὥστε παρέλαβον τὸ βιβλίον ὅπως τὸ μελετήσω.

Κατὰ πόσον ἐπέτυχεν εἰς τὴν μετάφρασιν και ἂν πιστῶς μετέδωκεν εἰς τὴν Ἑλληνίδα φωνὴν τὰ ὑψηλά νοήματα, τὴν δύναμιν, τὴν χάριν και τὸ μεγαλεῖον τῶν ἰδεῶν τοῦ κειμένου ὁ Ἑλλὴν μεταφραστῆς δὲν εἶχε τοῦ παρόντος καιροῦ νὰ ἐξετάσωμεν, οὐδὲ σκοποῦμεν

ἄλλως τε ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ διατριβῇ νὰ κρίνωμεν περὶ τοῦ ἂν ἢ γλῶσσα ἦν ἐχρήσατο ὁ μεταφραστὴς εἶνε ἢ ἀρμόζουσα πρὸς μεταφρασίν τοῦ Δάντου. Ἀγαγῶρίζομεν τὸ ἐπίπονον καὶ δύσκολον τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡμεῖς δὲ μάλιστα νομίζομεν ὅτι ὁ Δάντης εἶνε εἰς τῶν ὀλιγίστων ἐκείνων ποιητῶν οἵτινες δὲν μεταφράζονται. Οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων συμπυκνώνει τοιαύτην ὕλην καὶ συνάπτει τοσαύτας θεωρίας εἰς μίαν μόνην ἰδέαν, μετὰ τοσαύτης δυνάμεως, τέχνης καὶ ἐμπειρίας, ὡς αὐτός.

Συχνάκις εἰς ὀλίγους στίχους περιλαμβάνει ἱστορίαν, ἣτις ἤθελε χρησιμεύσει, ἵνα προμηθεύσῃ εἰς τινὰ ἄλλον ποιητὴν ἄφθονον ὕλην μετ' ἐπεισοδίων καὶ μετὰ διαφόρων περιπλοκωτάτων σκηνῶν. Εἶνε ἔργον ἀπὸ τοῦ ὁποίου οὐδεὶς δικαιούται νὰ ἀπαλείψῃ ἢ ἀντικαταστήσῃ μίαν ἴσως λέξιν, ἄνευ κινδύνου παραμορφώσεως ἢ καταστροφῆς. Ἄλλ' ὁ μεταφραστὴς, καὶ τοι ἐν τῷ προλόγῳ τῆς ἐκδόσεώς του διατείνεται αἰετὶ ἢ μετὰφρασίς του εἶνε κατὰ γε τ' ἄλλα πιστὴ, καὶ τοι ἐπιδεῆς πάντως τῆς τοῦ πρωτοτύπου καλλονῆς; ἀθαιρέτως ἐν τῇ ΚΗ. ὠδῇ, στίχῳ 31 καὶ 62 ἐξάγει ἐκ τοῦ ἐνάτου κύκλου τῆς κολάσεως τὸν Μωάμεθ καὶ τὸν Ἀλῆν, οὓς ὁ ποιητὴς ἔθεσε μετὰ τῶν σχισματάρχων καὶ σπορέων σκανδάλων, καὶ τὸν μὲν Μωάμεθ ἀντικαθιστᾷ διὰ τοῦ δυσμοῖρου Ἀρείου, τὸν δὲ Ἀλῆν διὰ τῆς ἀορίστου λέξεως, ἔ λ ο ς. (στίχος 32).

Ἦλῃν δυστυχῶς ὁ φιλομωαμεθανισμὸς τοῦ μεταφραστοῦ φθάνει πολὺ ἄργά διὰ τὸν ψευδοπροφήτην τοῦ Ἀλλάχ! Προτιμότερον διὰ τὸν Μωάμεθ θὰ ἦτο, ἂν τὸν ἄφινε ἐκεῖ ὅπου ἐπὶ πέντε καὶ πλέον αἰῶνας ἐβασανίσθη, παρὰ νὰ τὸν ἐξαγάγῃ ἀπὸ τοὺς φίλους καὶ συντρόφους αὐτοῦ, μετ' ὧν ἐπὶ τόσα καὶ τόσα ἔτη συνέζησε καὶ συνεμαρτύρησε..... ἄλλως τε πολὺ ἄργά ἐφρόντισε περὶ τῆς τιμωρίας τοῦ σχισματάρχου Ἀρείου σφετεριζόμενος ξένα δικαιώματα.

Ἄλλ' ἵνα δικαιολογήσῃ τὸ ἐκούσιον αὐτὸ καὶ ἀσυγχώρητον παραπτώμα του ὁ ἐν Λονδίῳ ποτὲ πρέσβυς τῆς Τουρκίας καὶ Ἑλλήν μεταφραστὴς γράφει ἐν ταῖς σημειώσεσιν αὐτοῦ ὅτι ἀχάριν εὐσημησάνης πρὸς τοὺς παμπληθεῖς μουσουλμανικοὺς λαοὺς, ὧν πολλοὶ ἐκατοντάδες μυριάδων συνδικαιτώνται εἰρηνικῶς ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ κράτει μετὰ συμπολιτῶν χριστιανῶν, ἔγνω ἦττον ἀπρὸς ἀντὶ τοῦ Μωάμεθ ὅν ὁ ποιητὴς πάντῃ ἀτόπως ὑπέβαλεν αἰσχροῖς βασάνοις ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν σχισματικῶν ἀντικαταστήσει Ἀρείου τὸν μέγαν Σχισματάρχην, ὅς, χριστιανὸς ὧν καὶ ἱερεὺς Πρεσβύτερος ἐπίνεγκε μετὰ τῶν χριστιανικῶν λαῶν διὰ τοῦ κατὰ τῆς ὁμοουσίου θεότητος τοῦ Χριστοῦ δόγματος τὸ ἀλέθριον ἐκεῖνο σχίσμα τὸ κατασπαράζαν τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἄλλ' ἐκλελειπὼς πρὸ πολλῶν ἡδὴ αἰώνων. Ἐξ ἐναντίας δὲ, ὁ Μωάμεθ οὐκ ἦν ἀρχηγὸς σχίσματος, ὡς μὴ

ὧν χριστιανὸς ἄλλ' ἦν νομοθέτης τῶν Ἀράβων καταργήσας τὴν παρ' αὐτοῖς πολυθεΐαν καὶ εἰσαγαγὼν τὴν λατρείαν ἐνὸς καὶ μόνου Θεοῦ. Συγγνωστὸς δὲ ἂν εἴη ὁ Δάντης ὡς γράψας τὰ ποιήματα αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ χριστιανῶν καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἤχμαζεν ἔτι ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ ὁ Φρησκευτικὸς φανατισμὸς, οὐχὶ δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ δεκάτῃ ἐνάτῃ ἑκατονταετηρίδι τῆς ἀνεξίθρησκείας καὶ τοῦ πεφωτισμένου πολιτισμοῦ.» Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς γνώμης ταύτης παρατίθησι καὶ τὴν τοῦ σοφοῦ Γάλλου Littré λέγοντος «Dante a soustrait le célèbre Sultan Sabadin à toute peine, et l' a dignement placé à côté des sages et des grands hommes de l' antiquité Païenne (Voyez à dessus Chant IV r 129) il eût été digne de sa haute intelligence de penser semblablement de Mahomet et de ne pas nous le faire voir traité comme les vulgaires semeurs le scandale et de selüsme. Ce n' est pas un schisme dont Mahomet fut auteur, c' est une religion.... Il est curieux de remarquer que l' esprit teologique du moyen âge et l' esprit imparfaitement philosophique du XVIII siècle furent également injustes envers Mahomet.»

Ἄν πάντῃ ἀτόπως ὑπέβαλεν αἰσχροῖς βασάνοις ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν σχισματικῶν καὶ τῶν σπορέων σκανδάλων ὁ μέγας ποιητὴς τὸν Μωάμεθ, ἠδύνατο καὶ δικαίωμα εἶχεν ὁ μεταφραστὴς νὰ ἐπιφέρῃ ἐν σημειώσεσιν τὰς παρατηρήσεις του, ὡς ἐπραξεν αὐτὸς ὁ Γαλάτης σοφὸς Littré ὃν ἐπικαλεῖται, χωρὶς νὰ παραλλάξῃ τὰ πρόσωπα καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὰ, ἀσεβῶν οὕτω ἀσυστόλως πρὸς τὸ κείμενον. Ἄλλως τε πόθεν ἐξάγει ὁ μεταφραστὴς ὅτι ὁ Δάντης ὠριμμένος κατέταξεν ὡς σχηματιστὴν τὸν Μωάμεθ; Ἐν τῷ ἐνάτῳ κύκλῳ δὲν κολάζονται οἱ σχισματικοὶ μόνον ἀλλὰ καὶ οἱ σπορεῖς σκανδάλων

E tutti gli altri, che tu vedi qui
Seminator di scandalo e di scisma

Fur, vivi ;

Ὁ Δάντης λοιπὸν πασιφανῶς χωρίζει τοὺς μὲν ἀπὸ τοῖς δὲ, ὁ σύνδεσμος θ' συνδέει δύο διαφόρου εἶδους ἀμαρτωλοὺς. Τὰ ὅτι δὲ ὁ Μωάμεθ ἦτο σπορεὺς σκανδάλων οὐδεὶς δύναται νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ ἐνώπιον τῆς ἀψευδοῦς ἱστορίας.

Καὶ πῶς ἄλλως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ ἐξαπλώσας διὰ τῆς μαχαίρας τὰς ἀρχὰς του εἰς ὅλον σχεδὸν τὸ ἡμισυ τοῦ ἀρχαίου κόσμου; Ὁ Θεραπεύσας δύο σκανδαλώδη ἔμφυτα τῶν Ἀράβων τὴν φιληδονίαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν; Ὁ ἐπιτρέπων ὅπως ἡ περιουσία τῶν νεκρῶν λαῶν γίνηται νόμιμον λάφυρον τῶν νικητῶν καὶ φογεύωνται

πάντες οι ἄρρηνες πόλεως τινος ἵνα αἱ γυναῖκες αὐτῶν μείνωσι σύζυγοι ἢ παλλακίδες τῶν στρατιωτῶν του; Ἄλλως τε καὶ ἐπιφυλακτικῶς εἰρήσθω τοῦτο, ὁ Μωάμεθ διὰ τῶν δογμάτων αὐτοῦ ἐπεδίωξε τὸ σχίσμα ὄχι μόνον μεταξύ τῶν Ἑβραίων ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν χριστιανῶν. Διδάχθεις τὸν χριστιανισμόν ἐν τῇ πόλει Βόσρα καὶ ἐν τινι μονῇ Νεστοριανῶν ὑπὸ μοναχοῦ τινος Σεργίου, κατ' ἄλλους δὲ Βαχέιρα ὅπως προσελκύσῃ εἰς τὰ δόγματα αὐτοῦ καὶ χριστιανούς ἐγκωμιάζει τὸν Χριστὸν ὁμιλεῖ περὶ Τριάδος καὶ Ἁγίου Πνεύματος, περὶ Παρακλήτου καὶ Μαρίας διαστρέφον καὶ παραμορφῶν τὰς χριστιανικὰς δοξασίας κατὰ τὸ συμφέρον αὐτοῦ. Τὸ τρίτον καὶ τέταρτον κεφάλαιον τοῦ Κορονίου ἐπιμαρτυροῦσι τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μας.* Ὁ μεταφραστὴς ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Μωάμεθ εἰσήγαγε τὴν λατρείαν ἑνὸς καὶ μόνου Θεοῦ παρὰ τοῖς Ἀραβί, καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι ἐν Μαχουράβα (Μέκκα) ὑπῆρχε μέγας λίθος (Βαϊθὴλ) ἀντικείμενον τῆς λατρείας τῶν Ἀράβων, ἐσώζετο ὅμως πάντοτε καὶ ἡ μνήμη τῆς ἀρχαίας θρησκείας πρεσβευούσης ἕνα μόνον Θεὸν ὑποθαλαπομένη ὑπὸ τε τῶν παρηκώτων χριστιανῶν καὶ Ἑβραίων.

Ὁ μεταφραστὴς κακίζει τὸν Δάντην ἐπὶ μισαλλοδοξίᾳ ἢ ἐκ θρησκευτικοῦ φρενιτισμοῦ ἐπηρεαζόμενον καὶ λησμονεῖ ὅτι ἐν τῇ τετάρτῃ φθῆ στίχῳ 129 μεταξύ τῶν μεγάλων πνευμάτων συγκατατάσσει ἕτερον ὁμόθησκον τοῦ Μωάμεθ τὸν στρατάρχην Σαλαδῖνον καὶ ὅτι κολλάζει τόσους καὶ τόσους χριστιανούς καὶ δὴ Πάπας, ἀρχιεπισκόπους καὶ ἐπισκόπους.

Ὁ μεταφραστὴς λέγει ἐν τῇ σημειώσει του ὅτι χάριν εὐσχημοσύνης πρὸς τοὺς παμπληθεῖς Μουσουλμανικοὺς λαοὺς ὧν πολλὰ ἑκατοντάδες μυριάδων εἰρηνικῶς συνδιαίτωνται ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ κράτει μετὰ συμπολιτῶν χριστιανῶν ἔργων ἤττον ἀπρεπὲς ἀντὶ τοῦ Μωάμεθ κτλ. Ἄλλ' ὅποιαν σχέσιν ἔχουν οἱ συμπολίται χριστιανοὶ οἱ εἰρηνικῶς συνδιαίτουμενοι μετὰ τῶν Μουσουλμάνων μὲ τὸ ἔργον τοῦ Δάντου; Ἐὰν ὁ μεταφραστὴς, καθ' ὃ πρέσβυς τῆς Τουρκίας ἐν Λονδίῳ, εἶχε λόγους νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀπαράτητον τὴν ἐν τῷ ἐνάτῳ κύκλῳ καταδίκην τοῦ Μωάμεθ ὑπὸ τοῦ Φλωρεντινοῦ ποιητοῦ ἡδύνατο καὶ ἀξιοπροπέστερον δι' αὐτὸν θὰ ἦτο, ἐὰν ἤρκειτο εἰς μόνην τὴν ἐν τῇ σημειώσει παρατήρησίν του.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα νομίζομεν ἀρκουσιν ἵνα ἐπιρριφθῇ ὑπὸ τῶν ξένων καὶ δὴ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων συμπολιτῶν μας ἢ μομφὴ ὅτι ἡμεῖς

*) *Le Koran traduction fait sur le texte Anabe par M. Kasimirski* Ki Paris 1834.
 — *Giblon Ed... Storia della decadenza e rovina dell' Impero Romano* Milano 1823.
 — Ἴρβιγγος Οὐασίγκτ. Βίος τοῦ Μωάμεθ μετάφ. Α. Φαραῶ Ζίκυνδος 1836.

οἱ σύγρονοι τοῦ φιλολογικοῦ τούτου ἀνοσιουργήματος ἀφήκαμεν αὐτὸ ἀπαράτητον.

Ἰσως τινες μᾶς κακίσωσιν ὅτι ἀργὰ ἐφροντίσαμεν ἀλλ' ἰταλικὴ τις παροιμία λέγει *meglio tardi che mai*.

Δυστυχῶς ἐκ τῶν γνωστῶν μας πέντε ἐκ τῶν νεοελληνικῶν μεταφράσεων τοῦ Ἄδου καὶ μόναι δύνανται κάπως νὰ κληθῶσιν ἐπιτυχεῖς δὲ εἶνε ἡ τοῦ ἐκ Κεφαλληνίας διακεκριμένου λογίου Π. Βερρωπῆ εἰς δημῶδη καὶ ἡ τοῦ πολυμαθεστάτου ἀειμνήστου Ραγκαβῆ εἰς κτὴν καθαρῆυσαν.

Ὁ κ. Κ. Μουσούρος μετέφρασεν ὀλόκληρον τὸ ποίημα ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἀμαρτημάτων τῆς ἔχει καὶ τὸ μέγα ἀτύχημα ἢ μετάφρασις ὡς ἐκ τῆς γλώσσης τῆς νὰ εἶνε ἀπρόσιτος εἰς τοὺς πολλούς.

Πεποιθήκαμεν ὅτι οἱ μέλλοντες νὰ ἐπιχειρήσωσι μίαν τοιαύτην μετάφρασιν δὲν θὰ ὑποπέσωσιν εἰς τὰ αὐτὰ τοῦ κ. Μουσούρου ἀμαρτήματα.

Ζάκυνθος Δ. ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΔΥΣΤΥΧΗΣ ΔΙΑ ΠΡΩΤΗΝ ΦΟΡΑΝ

Ἡ περίστασις δὲν ἐπέτρεπεν ἀστείουός, δὲν ἐπρόκειτο περὶ μικροῦ πράγματος, ἢ ἀπλοῦ παιγνιδίου ἐπλησίαζεν ἡ Λαμπρά! Μόλις ὀλίγαι ἡμέραι μᾶς ἐχάριζον αὐτῆς, καὶ τότε τί χαρὰ, ὅποια ἀγαλλίασις! Ἡ καινουργὴ καὶ εορτάσιμος περιβολή, τὴν ὅποιαν ὀλοσχερῶς κατὰ τὰ παρελθόντα Χριστοῦγεννα εἶχον στερηθῆ, καὶ τὴν ὅποιαν καθ' ὅλην τὴν τεσσαρακοστὴν ὠκειρευμένη ἀπαστράπτουσαν καὶ προκαλοῦσαν τὰ φθονερὰ βλέμματα τῶν ἄλλων παιδιῶν, τὰ κόκκινα αὐγὰ καὶ τὰ κάτασπρα κουλούρια, τὰ χρήματα τὰ ὅποια ἐξαιρετικῶς κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν θὰ μοι ἐδίδεν ὁ πατήρ μου, καὶ τὰ ὅποια θὰ ἐπεδεικνυον εἰς τοὺς ἄλλους κροστῶν ἐπὶ τῶν θυλακίων μου, οἱ ἀσπασμοὶ τοὺς ὁποίους θ' ἀντήλασσα καὶ μάλιστα μὲ τὴν μαυρομάταν γειτονοπούλαν ποῦχα ἔς τὸ μάτι, ὁ κόκκινος βᾶν τὴν φωτιὰ λαϊμοδέτης μου, δεδεμένος μὲ μεγάλην φιλαρέσκειαν ἀπὸ τὴν μητέρα τῆς ἀγαπητῆς μου, ἢ ἐπίδειξις ἦν εἰς ταύτην θὰ ἔκαμνον ἐλπίζων νὰ προκαλέσω περισσότερο τὴν δι' ἐμὲ προσοχὴν τῆς, τὸ γαρύφαλλον ὅπερ ὑπέσχετο ν' ἀνοίξῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὸ ὅποιον μὲ θρησκευτικὴν εὐλάβειαν ἐπότιζον καὶ ἐφύλακτον δι' ἑμαυτὸν, πάντα ταῦτα καὶ πλῆθος ἄλλων ἀποκρύφων, ἅτινα διὰ πολλὰς αἰτίας παράσιωπῶ, μ' ἔκαμνον νὰ ὄνειροπολῶ τὸ περισσότερο μέρος τῆς νυκτὸς. Τὸ καλὸν ὅτι ὁ καιρὸς ὅπως δῆποτε παρέρχεται, καίτοι κατὰ πόλιν ἐντὶ τὴν προσδοκούντα βραδυπορεῖ.

Ὁ ἥλιος ἀνατέλλων ἐσημείου εἰς τὸ μέγα τοῦ Χρόνου βί-

ΙΑΚΩΒΑΤΙΔΗΣ
 ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΚΕΝΤΡΙΚὸν ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΟΝ ΑΙΦΟΝΙΟΥ

βλίον τὴν ἡμέραν τοῦ μεγάλου Σαββάτου, μὴ εὖρε δ' ἔξυπνον καὶ σκεπτόμενον ποίαν ἡδονὴν, ποίαν χαρὰν καὶ ἀγαλλίαςιν, εὐτυχίαν καὶ ὕπερτάτην ἀπόλαυσιν θὰ μοὶ παρεῖχεν ἢ θέα τῶν καινουργῶν ἐνδυμάτων τὰ ὁποῖα μετ' ὀλίγου ὥρας θὰ εἶχον πλησίον ἀναπόφευκτον αἰτίαν τῆς εὐτυχίας μου.

Τὸ ἔσπερας θὰ τὰ ἔθετον παρὰ τὸ πρὸς κεφάλαιόν μου, ἵνα, εἰ δυνατὸν, τὰ καθ' ὕπνον ὄνειρά μου εἰς αὐτὰ στραφῶσιν, ἵνα τὴν πρῶταν αἰσθητικὴν ἐκείνην εὐδαιμονίαν ἐπιτύχω.

Καὶ ἡ γλυκεῖά μου ὄνειροπόλησις διεκόπη ἐκ τῆς φωνῆς τοῦ πατρὸς μου ὅστις καλημέρησας με με ἠρώτα διατί ἐμονολογῶν φαίνεται ὅτι κάμνων μερικὸς ὑπολογισμὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσω τὴν γλώσσαν.

Ἐπρόκειτο νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας ὁ πατήρ μου καὶ μετὰ δειλίας τὸν ἠρώτησα, ἂν ἐσκόπευε νὰ μοὶ ἀγοράσῃ τὰ ἐνδύματα, θαρρήσας δὲ ἐκ τῆς καταρατικῆς ἀπαντήσεώς του, ὑπέδειξα εἰς αὐτὸν τὸ χρῶμα ὁποῦ ἐξαιρετικῶς μοὶ ἤρεσε. Ἐμειδίασε μετὰ καλοκάγαθίας καὶ ἐξῆλθεν.

Ἐπλησίαζεν ἡ μεσημβρία, ἐκ δὲ τῆς προσδοκίας οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας μου ἐπαισθητῶς ἐπεταχύνοντο.

Καθ' ἐκάστην στιγμήν ἔτρεχον εἰς τὸ ἄνωθεν τῆς ὁδοῦ παράθυρον νομίζων ὅτι ἀκούω τὸ ἰδιόρρυθμον καὶ γνωστότάτόν μοι βῆμα τοῦ πατρὸς μου, κάθε κτύπος μοὶ ἐφαίνετο προάγγελος τῆς τόσο προδοκωμένης εὐτυχίας μου, καθ' ἐκάστην στιγμήν ἐνόμιζον ὅτι κάποιος ἀνήρκετο. Μὲ ἀνοικτοὺς ὀφθαλμοὺς ἔβλεπον σωροὺς ἐνδυμάτων ἔμπροσθέν μου, ἂν ποὺς ἐκλείον ἐπιδοκίμων εὐθὺς εἰς τὸν Παράδεισον. Ἐβλεπον ὅ,τι λαμπρότερον φαντασίαι δύνανται νὰ πλάσῃ.

Τὸ ἐνθυμοῦμαι, διότι μερικὰ πράγματα οὐδέποτε λησμονοῦνται!

ἤκουσα βῆματά κινῶν ὅστις ἀνήρκετο, καὶ ἐδίστασα νὰ πεισθῶ, ἀλλ' αὐτὴν τὴν φοράν δὲν ἠπατώμην, ἦταν πραγματικά. Ἐτρεῖσα πρὸς συνάντησίν του, ἐπλησίασα αὐτόν, καὶ περὶ ἑρῶν ἀποτέλεσμα ἔθαμβώθην, δὲν ἔβλεπον σχεδὸν ἰσχυρῶς ἀφάντου χαρᾶς μοὶ εἶχε καλύψει τὴν ὄρασιν. Συνθηθείασ εἶδον παιδίον τῆς ἰδίας σχεδὸν μὲ ἐμὲ ἠλικίας κρατοῦν τὰ φορέματα! καὶ ἤκουσα τὴν ἀγγελικὴν ἀπαγγελίαν τῆς φωνῆς του ἀπατεινομένου πρὸς ἐμὲ.

— Μοὺ τὰ δώκε ὁ πατέρας σου διὰ νὰ τὰ δοκιμάσῃς.

Ὁ θαυμασμός ὅμως ἀπεσκλήρυνε τὰ μέλη μου καὶ μετ' ἀμηπόδιζον νὰ κινήθω. Δὲν θὰ ἐπειθόμην, δὲν θὰ ἐπίστεινον εἰς τὴν ἀπόλαυσιν μιᾶς τοιαύτης εὐδαιμονίας, ἂν ἡ φωνὴ τοῦ παιδίου δὲν μοὶ ἐπανελάμβανε.

Ἐμπρὸς λοιπὸν, διότι ἔχω λαύσει καὶ πρέπει νὰ φύγω. Ἐπεχώρησα εἰς τὴν ἀνάγκην, διότι ἄλλως θὰ τὰ ἐθαύμαζον ἐπὶ πολὺν ὥραν, καὶ τὰ ἐκεδύην, δὲν ἦτο δὲ δυνατόν νὰ ἐπιθυμήσω τι περισσότερον. Ἐκυττάθην εἰς τὸν καθρέπτην, πρᾶγμα ὅπερ ἄλλως τε ἦτο περιττόν, ὅτι μοὶ ἤρεσαν ὅπωςδήποτε καὶ δὲν ἐσκόπευον ν' ἀποχωρισθῶ αὐτῶν τοσοῦτον ἀνοήτως. Ἀπέπεμψα τὸ παιδίον εἰπὼν εἰς αὐτὸ ὅτι μοὶ ἀρέσκωσι καὶ τὰ κρατῶ.

Ἄμα ἔφυγε καὶ ἔμεινα μόνος, ἐλεύθερος δηλ. ἤρχισα νὰ τραγουδῶ, καὶ νὰ χορεύω, νὰ τὰ παρατηρῶ μετὰ θωπευτικοῦ βλέμματος, νὰ ἱσταμαι ἐνώπιον τοῦ κατόπτρου καὶ νὰ κυττάζω ἑμαυτὸν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις.

Τὰ ἐξεδύθην μετὰ μεγάλης προσυχῆς, τὰ ἐδίπλωσα ὡς ἡ καλύτερά νουκοκυρὰ καὶ θέσας αὐτὰ, ἐκεῖ που, εἰς καθαρὸν τι μέρος, ἐκάθησα πλησίον των ὡς μὴ δυνάμενος ν' ἀποχωρισθῶ αὐτῶν, ἔθεσα δὲ καὶ τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτῶν, ἵνα αἰσθάνωμαι τὴν ἐκ τῆς ἐπαφῆς γλυκεῖαν ἐκείνην ἡδονήν.

Ἦτο τόση ἡ εὐδαιμονία μου, τόσην γοητείαν ἐπέμεινε ἐξήγησόν, ὥστε ἡ ἀσυνήθεια, εἰς ἡμέραν μὴ ἐργάσιμον, ἀργοπορία τοῦ πατρὸς μου οὐδὲως μ' ἀνισχύσας, δὲν τὸν ἐσκέφθην κἄν. Ὅλον τὸν γοῦν μου, ἀπασαν τὴν προσοχήν μου τὰ πλησίον μου εὐρισκόμενα φορέματα μ' εἶχον ἀπορροφήσει.

Καὶ ὅμως! Ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων, ἄλλα δὲ ὁ Θεὸς μελεεῖ!

Πράγματι! Ἐν τῇ γλυκεῖᾳ καὶ σιωπηλῇ μου ὄνειροπόλησιν, εἰς τὸ ἄκρον ἄκρον τοῦ ρεμβασμοῦ εὐρισκόμενος, ἤκουσα καὶ πάλιν τὸν κρότον βηματικῶν μαλλων ὅμως ἐσπευσμένων. Τρέχω λοιπὸν, ὅπως προὔπαντήσω τὸν πατέρα μου, ὅπως τὸν εὐχαριστήσω διὰ τὴν γενναιότητά του, ὅπως τὸν ἐναγκαλισθῶ καὶ χιλιάκις τὸν φιλήσω, καὶ ἀντὶ τούτου βλέπω τὸ παιδίον ὅπερ προηγουμένως μ' εἶχε φέροι τὰ ἐνδύματα, καὶ ἀκούω τὴν φοβεράν καὶ ἀπαισίαν τοῦ φωνῆν ἧτις παραδόξως εἶχε μεταβληθῆ.

— Ἐκαμα λάθος, δός μου πίσω τὰ φορέματα!

Χίλιοι κεραυνοὶ θὰ ἐπέφερον μικρότερον ἀποτέλεσμα, κύμα ὠκεανοῦ θὰ εἶχε ὀλιγωτέραν ὀρμὴν τοῦ αἵματος ὅπερ συνέρρευσεν ἐν τῇ ταθλιμμένῃ καρδίᾳ μου.

Τῷ ἔδειξα τὴν θέσιν εἰς ἣν εὐρίσκοντο, καὶ ἔστρεψα τὴν κεφαλὴν ἵνα μὴ ἴδω τί ἐμελλε νὰ συμβῇ.

Ὅταν ἠδυνήθην νὰ κινήθω, ὅταν ἔλαβον διὰ φοβεροῦ ἀγῶνος τὸ θάρρος τοῦτο, δὲν ὑπῆρχον πλέον ἐκεῖ τ' ἀντικείμενα τῆς τόσης χαρᾶς καὶ εὐτυχίας μου, ἡ θέσις των ἦτο κενή. Τὰ εἶχεν ἀρπάξει, ὡς ληστής, ὡς φιδερός κακοῦργος, λαθῶν μετ' αὐτῶν καὶ τὴν καρδίαν μου.

Τὸ πᾶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἦτο σιωπηλόν, μοὶ ἐφαίνετο ὅτι καὶ τὰ ψυχα ἀντικείμενα συνεμερίζοντο τὴν θλίψιν μου.

Συντετριμμένος ἐρίσθην εἰς καθισμά τι ἀκαλυφθεὶς εἰς δάκρυα!

Καὶ ἐν τούτοις εἰς τὴν ἡλικίαν ἐκείνην ἡ παρηγορία ἐπέργετα ταχύτερον, διότι εὐκλωότερον κλαίει τις.

Ἐπαρηγορήθην κάπως σκεφθεὶς, ὅτι ἂν ἐκεῖνα δὲν ἦσαν ἰδικὰ μου, ὁ πατήρ μετ' ὀλίγον θὰ μοὶ ἔφερεν ἄλλα, ἴσως ἀραιότερα, καὶ τὰ ἔποια οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο πλέον νὰ μοὶ ἀφαιρήσῃ.

Ἦμίστα ὅσα εἶχε παρέλθει ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ συμβάντος, πλήρης προσδοκίας καὶ ἀπαισίων σκέψεων μετὰ ἐλπίδων, ὄνειρων μελανῶν καὶ ρεμβασμῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πάντοτε ἀντικειμένου, ὅτε ἤκουσα τὰ βήματα τοῦ πατρὸς μου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ταύτην όμως τὴν φοράν δὲν εἶχον τὴν δύναμιν νὰ τρέξω εἰς προ-
σπάτησιν. Ἐβυσσεῖς εἰς τὴν θέσιν μου περιμένων.

Φοβερόν!!! Τὸ ἀναλογίζομαι καὶ αἰσθάνομαι τὸν τότε πόνον, καὶ τὴν
παρελθοῦσαν πικρίαν!

Αἱ χεῖρές σου εἰς ἅς πρῶτον οἱ ὀφθαλμοί μου προσέπεσαν, ἦσαν κεναί!
Δὲν ἐκράτες τίποτε!! Ἐκρέμαντο ὡς ἀπὸ πτώματος!

Ἡ φλογερὰ ἐπιθυμία μου, ἡ ματαιώσις καὶ πάλιν τῶν ἐλπίδων μου,
τὰ ὄνειρά μου, τὰ ὅποια πραγματοποιηθέντα ἦδη ἐνόμιζα, ἡ σκέψις ὅτι
τὴν λαμπρὰν δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ ἐξέλθω τῆς οἰκίας ὡς μὴ ἔ-
χων κατάλληλα ἐνδύματα, μ' ἔφεραν εἰς τὴν ἀκμὴν ν' ἀγανακτήσω
ἐναντίον τῆς τύχης μου νὰ παραπονεθῶ εἰς τὸν πατέρα μου, νὰ
εἶπω δύο λέξεις «τὰ φορέματάς!» Δὲν ἠδυνήθην όμως, ἔμεινα βωδός καὶ
ἀλαστος. Ἡ πένθιμος μελαγχολία ἦν τὸ πρόσωπον ἐξέφραζεν, ἡ σκυθρωπώ-
της, ἡ θλίψις, ἡ ἀπελπισία του, μ' ἀπεστόμωσαν.

Ἴδού τί εἶχε συμβῆ. Ἐκείνος ὑπὸ τὸν ὅποιον ὁ πατήρ μου εἰρ-
γάζετο, εἶχεν ἀποθάνει ὄλως ἀπρυσδοκῆτως τὴν μεταξύ Παρασκευῆς
καὶ Σαββάτου νύκτα. Εκείνος ἐφύλαττε ὅλας τὰς οἰκονομίας αὐτοῦ ὡστε
ὁ θάνατός του ἐνέβαλεν εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν τὸν πατέρα μου.

Ἀπετάθη εἰς πολλοὺς, ἀλλ' ὡς συνήθως συμβαίνει, παντοῦ ἀπὴν-
τησε τὴν ἀμελικτον ἀρνησιν. Ἐξῆλθε τῆς οἰκίας πάλιν, ἀλλ' ἡ αὐτὴ
ἀποτυχία ἐπηκολούθησε. Τὸ ἑσπέρας ἐπανῆλθε μὲ ὄψιν νεκροῦ.

Δυστυχεῖς ἀμφότεροι, λαβόντες ὀλίγον ἄρτον ξηρὸν ὡς τροφὴν κατε-
κλίθημεν ἔχοντες τὴν πικρίαν τοῦ θανάτου εἰς τὴν ψυχὴν.

Καὶ ὅμως εἶναι τοσοῦτον ἰδιότροπος ἡ τύχη ὡστε ἀπὸ στιγμῆς εἰς
στιγμὴν δύναται νὰ μεταβληθῇ, καὶ δὲν πρέπει οὐδεὶς ποτὲ ν' ἀπελπι-
ζηται.

Ὁ ἥλιος ὠραιότερος καὶ λαμπρότερος ἡ κτινοβόλει μὲ ἰδιαιτέραν χά-
ριν ἐπὶ τοῦ σαφειρίνου οὐρανοῦ. Ἐνεφανίσθη αὐτός ἐκ τῶν ὄρεων ἵνα κυ-
ρῆξῃ τὴν ἐναρξιν τῆς ἡμέρας, τῆς πλήρους χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως
ὁλοκλήρου τῆς οἰκουμένης. Οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν γλυκύτερον
καὶ ἀρμονικώτερον τῶν ἄλλων ἡμερῶν ἀντηχοῦντες ἐπὶ τῇ ἀναστάσει τοῦ
Κυρίου, προσεκάλούν τοὺς πιστοὺς. Ἐγὼ δὲ ἐνδεδυμένος μὲ φορέματα δυ-
νάμενα καὶ τοῦ ἰδιοτροπιώτερου τὰς ὀρέξεις νὰ ικανοποιήσωσι μετέβαι-
νον εἰς τὸν γαόν.

Ἡμῖν παλὺ πλησίον δύο ἢ τρία βήματα ἀπέχον αὐτοῦ, ἐπρόκει-
πο δὲ νὰ εἰσέλθω ὅτε ἀφῆναι ἀρκετὰ δυνατὸς πυροβολισμὸς ἀναγγέ-
λων τὴν ἐναρξιν τῆς λειτουργίας μ' ἐτρόμαξε, εἰς τροπὸν ὡστε νὰ μετα-
βάλῃ τὴν εἰκόνα!

Ἐξύπνησα! Καὶ τρίβων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκύτταξα περὶ ἐμοῦ ἀναζη-
τῶν τὴν λαμπρότητα ἐκεῖνην ἣτις τὸσον μ' ἐθέλη. Ἐψηλάφησα τὸ
σῶμά μου, ὅπως ἐθεβαιώθω, ἐκστράχθην εἰς τὸν καθρέπτην, παρετή-
τηρῆσα παντοῦ.

Ἀλλὰ φεῦ ἦτο ὄνειρον! Δὲν ἐπίστευσαν όμως ἀκόμη, μοὶ ἔφαινε το ὅτι ἡ
πραγματικότης, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνάμην ἀκόμη ν' ἀντιληφθῶ, ἦτο
ὄνειρον.

Πεισθεὶς ἀνηγέρθην καὶ ἐνεδύθην τὰ σχεδὸν ρακώδη μου ἐνδύματα,
ἐπλησίασα δὲ εἰς τὸ παράθυρον ὅπως ἀναπνεύσω ὀλίγον ἀνέτως καὶ εἶ-
δον παιδίον τῆς αὐτῆς μ' ἐμὲ ἡλικίας ἐνδεδυμένον ἐκεῖνα τὰ φορέματα,
ἅτινα τὴν προηγουμένην ἡμέραν δι' ὀλίγην ὥραν μ' ἔκαμον εὐτυχῆ.

Στραφεὶς πρὸς τὰ ἔσω, διότι τὸ θέαμα ἐκεῖνο μοὶ κατεσπάρασε τὴν
καρδίαν, εἶδον τὸν πατέρα μου παρατηροῦντα με μὲ δακρυμένους ὀ-
φθαλμούς.

Ἐμαθον ἐκ τῆς ζωῆς ὅτι αἱ ἐπιθυμίαι εἶναι ἀνάλογοι μὲ τὸ άτομον
καὶ σχετικαὶ μὲ τὰς ὀρέξεις αὐτοῦ.

Πολλάκις ἡ μικρὰ καρδία τρέφει διακαιεὶς ἐλπίδας, καὶ ἡ ἐλευθερά
φαντασία τοῦ παιδίου τ' ἀδολώτερα ὄνειρα. Ἐλπίδας αἰτίνας πλησιάζουσι
τὴν πραγματικότητα, καὶ ὄνειρα σχεδὸν ἀληθῆ. Πραγματοποιήσου
τὰ ὄνειρα ταῦτα, καὶ ἡ εὐτυχία θὰ ἦναι ἀπαράβλητος. Κάμε τὸ ἐγαν-
τίον, θὰ ἴδῃς ὅτι ὁ πόνος ἐκεῖνος τῆς μικρᾶς καρδίας ἔχει τὴν δύ-
ναμιν νὰ κάμῃ καὶ ἄλλους, ἐκτὸς τῶν εὐαισθητῶν, δυστυχεῖς, τοὺς γονεῖς!

Τοιαύτη καὶ ἡ ἰδική μου περίπτωσις. Τρεῖς ἐματαιώθησαν αἱ ἐλπίδες
καὶ τὰ ὄνειρά μου!

Ἦτο δὲ ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν ἤμην δυστυχῆς!

ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΕΝΝΗΤΟ ΒΡΕΦΟΣ ΜΟΥ

Δὲν ἔξερω ἂν θάβῃς γυμνὸς ἢ θυγατέρη— Τῆς μαμᾶς σου τὴν ἥσυχν γαστέρα
Ἄν καὶ λένε τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ δύο— Τὴν ἐνοίκιασες γιὰ σιδηρουργεῖο·
Ἐξερω πῶς εἶσαι πλασματάκι ἀχρεῖο, Μειάζεις ἠφαισεῖο, κάνεις ἴσα Σερλο-
Ποῦ οὔτε νύχτα ἠσυχάζεις, οὔτε μέρα. Ἄ, τὸ σεισμό, γιὰ μέ, πῆρες πατέρα

Ἐρε· ὁ σεισμός, ποῦ βέβαια θὰν τοῦ μοιάσης,
Καὶ σῶμαθε τὰς τόσας του κινήσεις,
Μὰς ἄφησε γερὰ καὶ κάτι ἀγγεῖα.

Ἐλα, ψυχὴ μου, ἔλα μὴν ἀργίσης,
Ἐσένα καρτερῶ μ' ἀδημονία·
Ὅσα μὰς μείναν ἔλα νὰ τὰ σπᾶσης.

Ἀπρίλιος, 1893.

Α. Ν. ΜΑΡΤΖΟΥΚΗΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΔΕΝ ΗΡΘΕ

Σιγά, σιγά τὰ χελιδόνια
 είδα πού φέρναν τὴ δροσιά,
 είδα πώς έλυωναν τὰ χιόνια,
 κ' είπα—θά βόθῃ ἡ κορασιά.

Τὴ στιγμή πούφουγε τὴν είδα
 γιὰ ξένα μέρη μακρυνά,
 πικρὸ χαμόγελο εἶχε ἡ Λίδα
 σὰν χαιρετούσε τὰ βουνά.

Κάτι μοῦ ζήτησε νὰ πάρῃ
 ἔς τῆς ξέναις χώραις μιὰ βραδεία,
 κ' ἐγὼ τῆς έδωκα γιὰ χάρι
 τὴν ποιμένη μου καρδιά...

Σιγά, σιγά τὰ χελιδόνια
 φέραν τῆς Ἄνοιξης δροσιά,
 σιγά, σιγά λυώσαν τὰ χιόνια,
 ἀλλά...δὲν ἦρθε ἡ κορασιά!

Τὰ μάτια μουρίζε ἡ παρθένα
 γεμάτα δάκρυα πικρά,
 κ' ἓνα φίλὶ τὰ μυρωμένα
 χεῖλη μου δώκαν τὰ μικρά.

Πέρασαν μέσας πτερωμένας,
 οἱ χρόνοι ἐκάμανε πανιά,
 μὰ ἡ δυὶ καρδιὰς μας, ἡ ἐνωμένας
 στενάχουν, χώρια κάθε μιὰ.

Πόσαις τὰ κύματα γιὰ ξένα
 φοραῖς βρωτῶ ἔς τὴν ἀμμουδιά!
 φοβοῦμαι, Λίδα μου, τὰ ξένα
 τὰ ξέν' ἀλλάζουν τὴν καρδιά...

(1891)

ΗΛ. Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕ ΜΙΑ ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΥΛΑ

Μελαχρινούλα, σὰν θωροῦν τὰ δυὸ γλυκά σου μάτια,
 γροικῶ τὴ δόλια μου καρδιά νὰ γίνεται κομμάτια.
 Δὲν ξέρω πῶς νὰ σοῦ τὸ πῶ, πόσο πόνει ἡ καρδιά μου
 μέσα ἔς τὰ χεῖλη ξεψυχᾷ καὶ χάνεται ἡ μιλιὰ μου.
 Ἔλα νὰ ζήσουμε μιᾶζ, νὰ σε ζυπνῶ, μικρὴ μου,
 τὸ κάθε γλυκοχάραμα μ' ἓνα θεοῦ φίλὶ μου.
 Σ' ἀνθούς καὶ σ' ἀγοκλήματα θά χτίσω τὴ φωλιὰ σου
 καὶ μὲ βανίλια ἀνθόμυρη, θά πλέκω τὰ μαλλιά σου.
 Σὲ ρόδινο προσκέφαλο θὲ νὰ σ' ἀποκοιμίζω
 Ὄταν γελάς θά χαίρωμαι, σὰν κλαῖς θὲ νὰ δακρῦζω
 Κ' ἐπάνω εἰς κεφάλι σου θά βάλω ἓνα στεφάνι
 πού ὁ χρόνος ὁ κακόβουλος ποτέ δὲν θά μιανῇ.

ΠΑΝΑΣ, Α. ΑΒΟΥΡΗΣ

ΑΓΓΕΛΙΑΤΑ

Τὴν 4^η Δεβρίου ν. ε. 1892 ἐν Νεαπόλει ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκθέσεως τῶν ζωγραφικῶν τοῦ ἐξόχου καλλιτέχνου Bernardo Celentano, ἀποθανόντος ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς φιλικίας σου ἐν ὁδῷ τῆς Σέρμης τῆς δημιουργίας, καθ' ἣν στιγμὴν έδιδε νέαν ζώην εἰς τὴν εἰκόνα τὴν παριστώσαν τὸν ἀτυχῆ καὶ ἀθάνατον Τάσσον φρενιτιῶντα ἐν Bisaccio. Ὁ ἐκ μητρὸς νεαρότατος ἀνεψιὸς αὐτοῦ διακεκριμένος τεχνοκρίτης κ. Pasquale Lubrano—Celentano ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καὶ ἐνώπιον τῆς Α. Β. Ἑφηλότητος τοῦ πρίγκηπος Ἐμμανουὴλ τῆς Σαβοΐας ἀπήγγειλεν ἐξοχὸν ἀνάγνωσμα, οὗ ἀντίτυπον μετ' ἐπιφυλλίδος καὶ εἰκονογραφικῶν εὐηρεστήθη νὰ μᾶς ἀποστείλῃ. Ἐν τῷ ἀρίστῳ τούτῳ τέρπνοτάτῳ καὶ ὠφελιμοτάτῳ ἀναγνώσματι ὁ κ. Lubrano μετ' ἀκριβείας καὶ ἐμβριθείας παρακολουθεῖ τὰς διαφόρους φάσεις τῆς ζωγραφικῆς ἐν Εὐρώπῃ. Μεθ' ὑπερφημίας ὄντως πατριωτικῆς λέγει, ὅτι τὰ μέχρι τῆς 18^{ης} ἑκατονταετηρίδος καλλιτεχνικὰ προϊόντα ἐν Γαλλίᾳ οὐδένα χαρακτῆρα παρείχον εἰμὴ μόνον ἀπομίμησιν τινὰ τῆς γιγαντιαίας ἰταλικῆς σχολῆς τῆς παρὰ πάντων θαυμαστάσεως καὶ τοσαῦτα ἀριστουργήματα παραγαγούσης. Ἀλλὰ τῆς πτώσεως Ναπολέοντος τοῦ Α' συμπαρασυράσης καὶ τὸν κλασικισμὸν ἐν τῇ ζωγραφίᾳ, σὺν τῷ Οὐγκῷ, Λαμαρτίνῳ καὶ Μαντζῶνῃ, ἀνεφάνησαν οἱ Ρωμαντικοὶ καλλιτέχναι καὶ νῦν ἐκ Γαλλίας ἀρχίζει ἡ ζωγραφικὴ κίνησις ἐν Εὐρώπῃ.

Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ὁ νεαρότατος τεχνοκρίτης ἀπαριθμεῖ τὰς εἰκόνας τοῦ Celentano, ἀναλύει τεχνηέντως τὴν ἀξίαν αὐτῶν, ἀφηγεῖται τὸν βίον αὐτοῦ, τοὺς ἀγῶνάς του, τὰς εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἰταλίας περιηγήσεις του τὸν ἐνθερμον ζῆλον πρὸς μελέτην καὶ ἀπομίμησιν τοῦ Καλοῦ ἐκείνου, δι' οὗ τηρῶν πάντοτε τὴν προσωπικότητά του ἐφάσεν εἰς τὴν τελειότητα. Ὁ Celentano ἀπεπειράθη διὰ τῆς ἀκαμάτου μελέτης τοῦ Ἀ λ η θ ο Ὡ ς, διὰ τῆς ἐρεύνης τοῦ ἀτόμου καὶ διὰ τῆς ἰσχύος τῶν νοημάτων ν' ἀποτινάξῃ τὴν συνθηματικότητα καὶ ἡ νίκη προσεμεδίασεν αὐτῷ. Καὶ γῦν ἡ Ἰταλία ἀποδίδει τὰς δεούσας τιμὰς εἰς τὸν μάρτυρα τοῦτοῦ τῆς τέχνης ὅτις τοσοῦτῳ τὴν ἐδόξασε καὶ εἰς θν, ἂν ὁ θάνατος ἐφάνη ἀπηνής, ὡμὸς
 Ciusta di gloria dispensiera è morte.

Πλούσιον λαμπρᾶς καὶ λίαν ἐκλεκτῆς ὕλης ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις τὸ β'. φύλλον τοῦ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν ἀρίστου περιοδικοῦ «Καλλιτεχνικῆ.» τὸ ἐξέδωκεν οὗτος αὐτοῦ καὶ συνεργάτης ἡμῶν κ. Ἡλίας Ἰ. Οικονομοπούλου, οὗ ἄξιον ἀνεψιὸν αὐτοῦ καὶ ἀδελφῆς φείδεται δυσίας, ὅπως καταστήσῃ τὸ φύλλον αὐτοῦ ὄντως μοναδικὸν ἐν Ἑλλάδι, διὰ τοῦτο ὁ ἀναγνώστης ἢ ἡ ἀναγνώστριά, εἰς εἰσὸν ἴποτε καὶ ἂν ἀτήκωσι κοινωνικὴν τάξιν, πάντοτε εὐρίσκου-

σι τι ἐν τῇ «Καλλιτεχνική» ὅπερ τοῖς κινεῖ τὸ ἔνδιαφέρον, τοὺς τέρπει, τοὺς διδάσκει. Ἡ ἐκλογή τῆς ὕλης, ἡ διακεκριμένων καλῶν συνεργασία, τὸ εὐνοικὸν πῆς τιμῆς, αἱ παικτικαὶ εἰκόνες, αἰτινὲς κοσμοῦσι τὸ φύλλον, πάντα ταῦτα ἐκὰς παρέχουσιν ἐγγύς περὶ τῆς διατηρήσεως καὶ δικαίας υποστήριξως τοῦ φύλλου τούτου, οὗ τινος ἡ ἔλλειψις ποσοῦτον ἦτο ἐπαισθητὴ παρ' ἡμῖν.

ΑΓΙΣΤΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ

Μά—'Ιος—'Ιός = Μά'ϊ ος

Αὐται: Δημ. Κούρτσολας (καθ.) καὶ Παῦλος Παπαδάτος (τηλεγρ.)

ΑΙΝΙΓΜΑ

Ἡ λέξις μου, τρισύλλαβος οὖσα, πτηνὸν σημαίνει,
τὰ πρῶτα δύο μου ἂν κοποῦν, ἥρως εἰς τ' ἄλλα μένει.

Δ. Δ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀθήνας—Δ. Α. Στ. Ἐλάβομεν καὶ εὐχαριστοῦμεν. Ἀναμένομεν καὶ τὸ τέλος ἀμφοτέρων, διότι κατ' ἀρχὴν, οὐδὲν δημοσιεύομεν, μὴ ἔχοντες καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ.—Σ. Παπανδρέου, Β. Καλαματιανόν. Εὐχαριστοῦμεν. Σᾶς ἐνεγράψαμεν συνδρομητάς.—Ἐνταῦθα Α. Α. Α. Ἐλάβομεν. Προσεχῶς.—Δ. Β. Τὸ κατεδαφισθὲν ὠρολόγιον τῆς „Πλατείας τοῦ Ποιητοῦ“ κατεσκευάσθη τῷ 1807, ἐπὶ τῆς πρωτανείας Μαρίου Βέγγι, ἐν δὲ τῇ θέσει ἐκείνῃ πρότερον ὑπῆρχε δεύτερον κωδωνοστάσιον τοῦ παραπλευρῶς ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μάρκου.—Ρ. Σ. Ἀκατάλληλον. Χ. Π. Ἡ περὶ σεισμῶν μελέτη ἡμῶν θέλει τυπωθῆ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι μετὰ πολλῶν βελτιώσεων καὶ προσθηκῶν—Ἀηζούριον Η. Τ. Δὲν σᾶ; ἐλησμονήσαμεν. Καί τοι πρὸ τόσων ἐτῶν ἀσχολούμεθα μελετώντες καὶ τακτοποιοῦντες τὰ τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου, ὅμως πολλὰ ὀλίγα γνωρίζομεν περὶ τῆς ὁποίας μᾶς γράφετε ὑποθέσεως. Θᾶ σᾶς γράψομεν.

Πέντε μόνον ἐκ τῶν συνδρομητῶν μᾶς καθύπερθε τὴν εὐτελεῆ συνδρομὴν των. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τοῦ ἐπομένου φύλλου λήγει ἡ ἡμῶν Μουσῶν τριμηνία, τοὺς παρακαλοῦμεν νὰ πληρώσασιν αὐτὰ νὰ μὴ εὐρεθῶμεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τοὺς διαγοῶμεν δημοσιεύοντες τὰ ὀνόματά αὐτῶν.

